

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ

**Актуальні питання законодавства,
Ad linguas et culturas per cognitionem
(до мов і культур через пізнання)
та «Психологія організаційного розвитку
та управління персоналом»**

18 березня 2026 року

Біла Церква
2026

УДК 001.895:338.43:378-053.6:340.136(063)

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Обіюх Н.М., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старший викладач.

Шевченко А.М., канд. психол. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Мостипан О.В., д-р філософії, **відповідальний секретар.**

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні питання законодавства, Ad linguas et culturas per cognitionem (до мов і культур через пізнання) та «Психологія організаційного розвитку та управління персоналом»: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 18 березня 2026 р. – Білоцерківський НАУ. – 204 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

вразливість: «Чому я залишився жити, а мій друг помер?» Цей епізод відображає універсальний людський досвід: втрата близької людини змушує нас замислитися над власною смертністю. Гільгамеш, який раніше не знав страху, тепер боїться не слави чи ворогів, а кінця.

Епос містить історію потопу, розказану Утнапіштімом, месопотамським аналогом біблійного Ноя. Боги вирішили знищити людство, але Утнапіштім, попереджений богом Еа, будує ковчег і рятує живих істот. За це він отримує безсмертя – дар, якого так прагне Гільгамеш. Ця розповідь – не лише про катастрофу, а й про переродження. Потоп символізує очищення, можливість нового початку. Утнапіштім стає прикладом того, що безсмертя – це не лише фізичне існування, а й здатність залишити слід у світі. Отже, Гільгамеш, вражений смертю Енкіду, вирушає на пошуки вічного життя. Він зустрічає Утнапіштіма, який розповідає про квітку вічної молодості, яку Гільгамеш знаходить, але втрачає через змію, що її з'їдає. Цей епізод – глибока метафора: безсмертя у фізичному сенсі недосяжна, але вічність можлива через справи. Гільгамеш повертається в Урук і бачить стіни міста, які він збудував. Вони стають його спадщиною, його «безсмертям».

Епос завершується трансформацією Гільгамеша. Від самовпевненого царя, який зловживає владою, він стає мудрим правителем, який приймає свою смертність і знаходить сенс у творенні. Його відмова від пропозиції богині Іштар стати її чоловіком – це перший в історії виклик божественній волі, що підкреслює його людяність. Гільгамеш обирає шлях людини, а не бога, і саме це робить його героєм. Трансформація Енкіду – від дикої істоти до цивілізованої людини – також є ключовою. Вона показує, як суспільство формує нас, але водночас вимагає жертви – втрати свободи заради благ цивілізації.

Сьогодні філософи розглядають цей епос як «Шлях героя» – трансформацію людини від егоїстичного тирана до мудрого правителя, який приймає свою долю. Гільгамеш помер, але його історія, записана на глині, пережила імперії та народи, довівши, що слово може бути сильнішим за смерть.

Отже, «Епос про Гільгамеша» – це не просто стародавній текст, а репрезентація універсального людського досвіду. Він засвідчує, що екзистенційні страхи та боротьба з неминучим мають позачасовий характер. Еволюція Гільгамеша вчить, що героїзм полягає не лише у звершеннях, а й у здатності прийняти власну смертність. Історія героя нагадує: справжнє безсмертя вимірюється не тривалістю життя, а вагомістю створеної спадщини, що залишається наступним поколінням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Епос про Гільгамеша: народження героя, смерть, потоп, вічність, трансформація. Як стати богом? URL: <https://surl.li/yzbzau> (дата звернення: 11.02.2026).
2. Британський асиріолог Джордж Сміт URL <https://surl.li/hmjncm> (дата звернення: 18.02.2026).

УДК 81'271'06

КОВАЛЬЧУК Є.В., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ЦВИД-ГРОМ О.П.**, канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПУРИЗМ ЯК НАПРЯМ У МОВОЗНАВСТВІ ПРО ЧИСТОТУ МОВ

Тези присвячені дослідженню сучасної пуристичної тенденції в термінотворенні. Розглянуто зв'язок пуризму з розвитком суспільства, виокремлено його позитивні й негативні ознаки. Підкреслено поміркований та позитивний вияв сучасних пуристичних тенденцій, спрямованих на відновлення автохтонних словотвірних процесів в українській термінології, що сприяє національним пріоритетам у термінотворенні.

Ключові слова: пуризм, запозичення, крайній пуризм, поміркований пуризм, термінологія, мовознавство.

Неодмінною ознакою живої мови є її постійний рух, поява в ній змін, зумовлених і внутрішньомовними, і екстралінгвістичними чинниками. Літературна мова як еталон правильності, кодифікованості вбирає в себе далеко не все з того, що виникає в повсякденній мовленнєвій практиці. Це є виявом самозахисту мови, що забезпечує їй стабільність як засобу зв'язку між багатьма поколіннями.

Пуризм у сучасній термінології визначають як (*франц. purisme, від лат. purus – чистий*) – крайній вияв турботи про чистоту літературної мови, культуру мови, орієнтація на встановлення суворих правил дотримання літературних норм, оберігання мови від впливу іншомовних запозичень, очищення її від нелітературних явищ (діалектизмів, просторіччя тощо). Різне ставлення мовної спільноти до пуризму залежить від суспільних чинників (революції, активізація демократичних рухів, українізація або інтернаціоналізація тощо). Упереджене ставлення до пуризму спричинило несистемний, ізольований підхід, який мало зважав на загальні закономірності розвитку літературних мов. Антиісторичний, буржуазно – націоналістичний, суб'єктивно-смаковий – такими були офіційні епітети пуризму за часів русифікації. З іншого боку, в європейській лінгвістиці термін «пуризм» використовують переважно на позначення позитивних процесів у мові, які є частиною національної боротьби народу за політичну й культурну незалежність [1].

У праці «Виникнення і розвиток слов'янських літературних мов» Л.Булаховський пише про те, що однією з характеристичних тенденцій у розвитку літературних мов є пуризм і відзначає, що це тенденція, через яку більшою або меншою мірою пройшли майже всі культурні мови [2].

Водночас у мовознавстві ХХ ст., так само, як і в сучасній науці про мову, статус і межі самого явища мовного пуризму залишаються не до кінця з'ясованими. Взагалі, коли мовознавці мають справу з тими чи іншими конкретними проявами пуризму, їх більше турбує питання про те, як слід ставитися до таких проявів у кожному конкретному випадку, ніж природа та головне механізм дії цього явища. А для далеких від цієї проблематики дослідників факти з історії пуризму найчастіше виглядають як зібрання казусів або тривіальних прикладів.

Пуристичні тенденції в термінології мають різний рівень вияву. Залежно від цього більшість дослідників виокремлюють два типи пуризму: крайній та поміркований. Приміром, в енциклопедії «Українська мова» так характеризується крайній та поміркований вияв пуризму: «Різниця між крайніми і поміркованими пуристами полягала в різних тенденціях поповнення термінологічних словників. Якщо помірковані пуристи сприймали запозичення, зокрема, терміни з латинськими, грецькими коренями, як закономірне явище розвитку наукового стилю, то крайні пуристи пропонували замінити запозичені терміни питомими українськими словами. Так, замість слова *конус* пропонувалося *стіжок*, замість *екватор – рівник*, замість *маятник – хитун*, замість *фільтр – цідило* й под. Цей процес в історичному контексті був прагненням ствердити самобутність національної мови».

З огляду на це важлива увага приділяється характеристиці позитивних і негативних ознак пуризму. Є. Кравченко та Н. Колтакова серед позитивних визначають такі риси пуризму, як збереження самобутності національної мови, стабільність літературних норм, пропагування виражальних засобів рідної мови, використання її лексико-семантичних, фразеологічних, граматичних можливостей для передання нових понять; збагачення літературної мови за рахунок народної. Негативним у пуризмі є його надмірне прагнення очистити мову від усіх запозичень, незважаючи на їх усталеність; догматичне проголошення незмінності літературних норм; нерозуміння поступального розвитку мови; запровадження штучних норм, які відмежовують літературну мову від мовної практики; антиісторизм в оцінці розвитку мови та ретроспективність; неприйняття будь-яких новотворів та однобічне сприйняття мовного контакту. Зважаючи на глобалізацію сучасного суспільства й науки, на

захист запозичень у науково-технічній термінології стають учені конкретних галузей та мовознавці. Але ж до запозичень можна вдаватися, якщо:

- 1) їх не вдається замінити засобами української мови;
- 2) вони стійко ввійшли до складу української лексики;

3) відповідне запозичення має точніше значення, ніж українській термін. Не слід надмірно заперечувати запозичення, оскільки це, на думку О. Іващишина, може призвести до ізоляції національної науки та побудувати перешкоди для обміну досвідом між дослідниками, що спілкуються різними мовами [3].

Якщо ж мова йде про створення нової термінології, то, керуючись чинними нормами термінотворення та нормами мови, треба формувати стратегії для створення українського еквівалента.

Останнім часом серед пуристичних тенденцій у термінознавстві спостерігається не лише прагнення замінити запозичені терміни українськими, а й намагання впровадити терміни, створені за українськими словотвірними моделями. Так, із словотвірних синонімів *дешифрування* – *розшифрування* науковці пропонують надавати перевагу терміноодиноці з питомим префіксом *роз-*, сприяючи таким чином утвердженню в галузевій термінології власне українських лексем. Тривалий вплив з боку російської мови спричинив наявність в українській термінології прямих запозичень, які порушують українські словотвірні норми. Це стосується, зокрема, термінів із суфіксом *-к-*, який не властивий українській мові в іменниках, що виражають дію. Науковці стверджують, що термін *установка*, який позначає технологічний процес, взято з російської мови, але не узгоджено з українським словотворенням. Цей термін є калькою латинського слова *installation*, що означає *устаткування, пристрій*. Є спроби заступити термін *установка* більш українізованим *устава, устав*. За тим же принципом замість термінів *заправка, заправна станція* пропонують вживати *поповнення, поповнювальна станція, паливопоповнювач* [4].

Таким чином, пуристичні тенденції в сучасних термінознавчих студіях мають поміркований характер і є позитивними, адже йдеться про активізацію національних елементів у термінології, залучення власномовних одиниць, створених з урахуванням Державних стандартів на терміни. Пуристичний досвід України довів багаті потенційні можливості української мови для розбудови власної термінології. І цей досвід слід ураховувати, залучаючи до сучасної термінології найбільш вдалі варіанти. З іншого боку, сучасні мовознавці здебільшого толерантно ставляться й до іншомовних запозичень, при цьому наполягають на формуванні національних пріоритетів у словотвірному освоєнні запозичень, що сприятиме зміцненню автохтонної термінології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Селігей П.О. Пуризм у термінології: український досвід на європейському тлі. Мовознавство. 2008. № 1. С. 49-66. URL:<https://surl.lt/amfvgy> (дата звернення: 06.03.2026).
2. Булаховський Л. А. Виникнення і розвиток літературних мов: праці в 5 томах. К.: Наукова думка, 1975. Т. 1. С.321 - 470.
3. Пуристичні тенденції в сучасних термінознавчих студіях URL:<https://surl.li/crcrbj> (дата звернення: 06.03.2026).
4. Явище пуризму в культурних мовах світу URL:<https://surl.li/ahjweg> (дата звернення: 06.03.2026).

УДК: 81'25

МАРТИНЕНКО О.Є., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – МИХАЙЛЕНКО О.О., канд. філол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

TYPOLOGICAL CHALLENGES OF SLAVIC-TURKIC LANGUAGE TRANSLATION: UKRAINIAN AND TURKISH IN FOCUS

The article focuses on fundamental typological challenges of translation between Ukrainian and Turkish, with

Богданевич Д.І., Пахомова А.О. Захист персональних даних у цифрову епоху: правові виклики для України.....	55
Кириченко В.В., Мельник В.О. Договори в аграрному праві: поняття, види та особливості.....	58
Кириченко В.В., Сімакова С.І. Дотримання стандартів Ради Європи щодо умов тримання засуджених в Україні.....	59
Кириченко В.В., Сокиринська О.А. Перспективи розвитку криміналістики.....	60
Кириченко В.В., Ломакіна І.Ю. Роль фермерських господарств у розвитку аграрного сектору України.....	62
Катаєв Я.Д., Пахомова А.О. Співвідношення національного та міжнародного захисту цивільних прав.....	63
Гроза В.С., Пахомова А.О. Особливості інноваційної політики в аграрній сфері України.....	65
Качаненко Л.В., Сімакова С.І. Допустимість доказів отриманих із порушенням прав людини у кримінальному провадженні.....	67
Константинович Є.О., Пахомова А.О. Юридичне визначення екоциду в міжнародному кримінальному праві: український кейс як прецедент.....	68
Кириченко В.В., Сімакова С.І. Дотримання стандартів Ради Європи щодо умов тримання засуджених в Україні.....	69
Пузир В.О., Сімакова С.І. Процесуальні гарантії захисту прав неповнолітніх осіб під час проведення досудового розслідування.....	70
Терлецький О.Ю., Макарчук В.В. Сучасні правові аспекти національної безпеки.....	72
Чередніченко К.А., Пахомова А.О. Міжнародний досвід оподаткування агробізнесу.....	73
Чередніченко К.А., Звонарьов О.Ю. Вплив практики Європейського суду з прав людини на розвиток кримінального права України.....	75
Юрківська С.Л., Аргат Я.П. Правові аспекти ведення малого бізнесу в умовах воєнного стану.....	78
Дергалюк В.М., Мельник В.О. Адаптація міжнародного досвіду державної підтримки агробізнесу в Україні в умовах воєнного стану.....	80
Кириченко В.В., Малишко І.В. Особливості державного фінансового контролю у сфері оборонних закупівель в умовах воєнного стану.....	81
Волинець А.А., Цвид-Гром О.П. Проблеми юридичної сили електронних документів та роль кваліфікованого електронного підпису.....	83
Гончар К.А., Ордіна Л.Л. Філософія поезії Ліни Костенко.....	85
Зайва О.І., Цвид-Гром О.П. Біля витоків слова: «Епос про Гільгамеша» як перший маніфест людської свідомості.....	87
Ковальчук Є.В., Цвид-Гром О.П. Пуризм як напрям у мовознавстві про чистоту мов.....	88
Мартиненко О.Є., Михайленко О.О. Typological challenges of slavic-turkic language translation: ukrainian and turkish in focus.....	90
Новацький Ю.М., Дем'яненко О.О. Проблематика любові у романі Джона Гріна «Провина зірок» (<i>“The Fault in Our Stars” by John Green</i>).....	92
Пасічнюк М.В., Дем'яненко О.О. Семантико-екзистенціалістський аналіз твору Дж. Гріна «Провина зірок» у зіставленні з «Логотерапією» В. Франкла.....	95
Сойчук С.Я., Біліченко А.М. Штучний інтелект і перекладацька діяльність: можливості та обмеження заміни людини.....	96
Стадник В.І., Марчук В.В. Agroecological adaptation to regional climate shifts in ukraine: the role of modern equipment and technologies in land protection.....	98
Стадник А.П., Цвид-Гром О.П. Deepfakes у цифрових документах: нові виклики для ідентифікації особи.....	99
Приймак А.П., Береговенко Н.С. Специфіка перекладу роману Колін Гувер «It Ends With Us» з англійської на українську мову.....	101
Пасічнюк М.В., Береговенко Н.С. Специфіка перекладу гумору та іронії в пілотній серії аудіовізуального твору (на матеріалі серіалу «Гра престолів»).....	103
Мартиненко О.Є., Береговенко Н.С. Agglutinative and fusional languages: a cognitive perspective.....	105